

Kultura w czasach kwarantanny. Odcinek 12

2020-05-16

Ostatnie odcinki naszego cyklu poświęciliśmy literackim przysmakom z różnych zakątków świata. Prawdziwy koneser kultury zada jednak - i słusznie! - pytanie: dlaczego w tej literackiej podróży zabrakło miejsca na gatunek, jakim jest dramat? W końcu dzieła „ojca nowożytnego dramatu” Williama Shakespeare’a wymieniane są najczęściej, obok Biblii, jako księgi bez których człowiek umiejący czytać nie może się obyć... Spokojnie, drogi czytelniku! Teatr jako miejsce, w którym literatura zyskuje nowy wymiar, nie mógł być oczywiście przez nas pominięty. Na dzisiaj przygotowaliśmy dla Was bilety do tych najlepszych, najbardziej na świecie uznawanych. Zasiądźcie w pierwszych rzędach i *enjoy the show!*

„Świat jest teatrem, aktorami ludzie, którzy kolejno wchodzą i znikają” - słowa te, napisane przez Shakespeare’a ponad czterysta lat temu, nie przestają dziś poruszać i intrygować. A także - ściągając do teatrów rzesze miłośników Melpomeny i Talii - starogreckich muz tragedii i komedii. Jeżeli siedząc na kwarantannie zdążyliście już przejrzeć repertuar krakowskich teatrów, które udostępniły swoje spektakle online, czas na nowe odkrycia! Na początek proponujemy odwiedzić miejsce, w którym wszystko się zaczęło...

Globe Theatre został założony w Londynie w 1599 r. przez braci Burbage’ów, a jednym z jego udziałowców był właśnie William Shakespeare. To tutaj premierę miały jego słynne sztuki, chociaż gdy myślimy dziś o takich dziełach jak „*Romeo i Julia*” czy „*Hamlet*” trudno nam uwierzyć, że wszystkie role w wiktoriańskim teatrze grali... mężczyźni! Budynek Globe Theatre mógł pomieścić aż 3 tysiące widzów, ale nie miał szczęścia. W 1613 r. strawił go pożar, a już w 1642 r. teatr - jako „miejsce siejące zgorszenie” - został zamknięty przez purytanów. Zburzono go dwa lata później i zrekonstruowano (według zachowanych szkiców) dopiero w 1997 r. Na szczęście dla wielbicieli Mistrza Williama, od tego czasu placówka radzi sobie całkiem dobrze, bijąc rekordy popularności i udowadniając, że Shakespeare zawsze będzie w modzie. W czasie kwarantanny możecie obejrzyć słynne przedstawienia The Globe w serwisie Globe Player (<https://globeplayer.tv/>).

Pozostając w klimatach teatru klasycznego zajrzemy teraz do Salle Richelieu w paryskim Palais-Royal. To właśnie tutaj - po licznych przenosinach - w 1799 r. osiadł na stałe zespół **Comédie-Française**, zwany także **Théâtre-Français**. Niech data tej ostatniej przeprowadzki najśłynniejszego teatru Francji Was nie zmyli! Instytucja ta jest tak samo nobliwa, jak wspomniany brytyjski The Globe. Została ona założona w 1680 r. i - w przeciwieństwie do londyńskiego teatru - funkcjonuje do naszych czasów nieprzerwanie. Comédie-Française hołduje faktycznie jeszcze starszym tradycjom scenicznym, wywodzącym się od Moliera - mistrza francuskiej komedii. Francuską klasykę wystawia się tutaj dzisiaj w sposób bardzo tradycyjny, wręcz konserwatywny, kładąc głównie nacisk na słowo, ruch i gesty. To „pokazywanie” jest bardzo charakterystyczne dla francuskiego teatru i kardynalnie różni go od „przeżywania”, na którym zbudowany jest z kolei model teatru rosyjskiego. Pod hasłem „*La comédie continue!*” („*Komedia wciąż trwa!*”) Théâtre-Français prezentuje obecnie swoje spektakle w przestrzeni online (<https://www.comedie-francaise.fr/>).

Skoro powiedzieliśmy „A” wspominając o teatrze rosyjskim, wypada też powiedzieć „B” - jak **Teatr Bolszoj**. Położony w Moskwie przy Placu Teatralnym, niedaleko Kremla, Bolszoj czyli

Państwowy Akademicki Teatr Opery i Baletu należy do najstarszych i najpiękniejszych architektonicznie zespołów teatralnych świata. Zbudowany w 1776 r. przez architekta Osipa Bowa z typowo rosyjskim rozmachem, Bolszoi stał się na świecie symbolem doskonałego baletu i był świadkiem wielu premier muzycznych – m.in. dzieł rosyjskich kompozytorów Czajkowskiego i Rachmaninowa. Teatr patronuje Moskiewskiej Akademii Choreografii - światowemu liderowi szkolnictwa baletowego - goszcząc na swoich deskach, obok znanych tancerzy, także najlepszych debiutantów. Co ciekawe, pomimo poszanowania dla klasyki, która wciąż wypełnia repertuar tego teatru, pracujący tu reżyserzy nie stronią od współczesnych, awangardowych form wyrazu. Niech więc Was nie zdziwią kontrowersyjne dekoracje i rekwizyty, czy odziane w jeansy i skóry baleriny. Jakość przedstawienia zawsze bowiem pozostaje tutaj na najwyższym poziomie. Przekonajcie się oglądając streamingi spektakli na YouTube:

<https://www.bolshoi.ru/en/about/press/articles/none/2020-05-04-broadcast/>

Jeżeli po obejrzeniu wszystkich le grand pas poczuliście nadmiar energii, warto dać jej upust pozostając w muzycznych klimatach. Zapraszamy Was na amerykański **Broadway** – miejsce, które obok londyńskiego West Endu jest obecnie wiodącym ośrodkiem sztuki teatralnej świata anglojęzycznego, szczególnie znanym z wystawianych tu *musicali*. Broadway to właściwie zespół kilkudziesięciu teatrów w Nowym Jorku w dzielnicy Midtown, znajdujących się wzdłuż ulicy Broadway. Pierwszy, maleńki teatr powstał tu w 1750 r., a pierwsza burleska wiktoriańska, będąca zapowiedzią późniejszych musicali, zawitała na Manhattan sto lat później podczas tournée brytyjskiej aktorki Lydii Thompson i jej trupy. Wystawiane od połowy XIX wieku „komedie muzyczne” - jak pierwotnie nazywano musicale – świetnie się przyjęły i stały się ukochaną przez Amerykanów formą rozrywki. Niektóre amerykańskie albo brytyjskie (przyjeżdżające z West Endu) musicale stały się na tyle popularne, że doczekały się ekranizacji filmowych w hollywoodzkich obsadach. Z początkiem nowego Millenium popularność broadwayowskich produkcji bynajmniej nie spadła, ale odnotowano także nowy trend. Tym razem na deski muzycznych teatrów przenoszono historie, które wcześniej sprawdziły się jako filmy. Tak powstały musicale „Zakonnica w przebraniu”, „Mamma Mia!” czy „Król Lew”. Dzięki stronie BroadwayHD (<https://www.broadwayhd.com/>) obejrzycie je i wiele innych spektakli na dowolnym urządzeniu!

Na koniec coś dla najbardziej wytrawnych koneserów teatru i miłośników egzotyki! Wykonywane ku czci bogów rytualne tańce i praktyki szamańskie dały początek sztuce scenicznej Japonii, której unikalne i oryginalne tradycje zostały wpisane na listę niematerialnego dziedzictwa ludzkości UNESCO. Do najbardziej znanych form teatru japońskiego należą liczący ponad 600 lat historii **teatr nō**, sięgający XVI wieku **kabuki** oraz japońska odmiana teatru lalek, czyli **bunraku**. W teatrze nō, odziani w tradycyjne stroje aktorzy (wyłącznie mężczyźni) wykonują swoje ruchy w rytm muzyki (bębny i flet) oraz zawołań chóru. Występują oni na kwadratowej scenie zbudowanej z cyprysiku japońskiego i przywodzącej na myśl klasyczną japońską architekturę. Główny aktor (*shite*) – bohater przedstawienia – nosi charakterystyczną maskę. Język tego teatru – niezmienny od kilkuset lat – jest niezwykle wyrafinowaną formą poetycką, pełną gier słownych i subtelnych aluzji. Tradycyjny program teatru nō składa się z pięciu sztuk, przedzielonych trzema bądź czterema przerywnikami w postaci humorystycznych scenek *kyōgen*. **Kabuki** jest z kolei najbardziej lubianym przez Japończyków gatunkiem rodzimego teatru klasycznego. Bogate dekoracje, ekstrawaganckie kostiumy i makijaż

pomagają w obrazowy sposób zaprezentować opowieść historyczną, albo dramat obyczajowy – dwie główne kategorie tematyczne *kabuki*. Nie brakuje tu więc krwawych tragedii i sztuk o niemożliwej miłości, kończących się zazwyczaj samobójstwem obojga kochanków... Dla prostych Japończyków – ludzi wywodzących się z nizin społecznych i nie rozumiejących hieratycznego teatru *nō* – spektakle *kabuki* są jednak przede wszystkim spektaklami o życiu i tym, co w nim ważne. Jeżeli chcecie bliżej poznać te historyczno-kulturowe fenomeny – obejrzyjcie online sztuki z repertuaru **Narodowego Teatru Japonii** (oficjalny kanał: <https://www.youtube.com/channel/UCzL2YBulm60QrNOPkdQFaSw>).

Życzymy Wam wspaniałych teatralnych wrażeń i żegnamy się do kolejnego odcinka!

Przegapiłeś poprzednie odcinki cyklu? Zobacz je teraz!

[1 ODCINEK](#) [6 ODCINEK](#) [11 ODCINEK](#)
[2 ODCINEK](#) [7 ODCINEK](#)
[3 ODCINEK](#) [8 ODCINEK](#)
[4 ODCINEK](#) [9 ODCINEK](#)
[5 ODCINEK](#) [10 ODCINEK](#)